

MURAKÖZ

(MEDJIMURJE)

helyi érdekű vegyes tartalmu lap.

A lap szellemi részét
illető közlemények a
„MURAKÖZ”
szerkesztőségéhez küldendők
Csáktornyára.

Kiadóhivatal:
FISCHEL FÜLÖP
könyvkereskedése Csáktornyán.

A „MURAKÖZ”
megjelenik havonként 3-szor:
1-én, 10-én és 20-án.
Előfizetési árak:
egész évre 3 frt. — kr.
fél évre 1 frt. 50 kr.
negyedévre — frt. 75 kr.

A tanév elején.

A tanulók újév napjára.
(A tanulókhöz.)

Kedves barátim; kicsi, nagyobbacska és nagy tanulók, leendő támaszai a hazának, először is önmagukhoz szólók!

Vége a nagy szünidőnek. Egy évvel idősebb tanulókká lettek, egy évvel közelebb jutottak céljukhoz. Kipihenten, megújult erővel jönnek szerető szülőik körükből ismét az iskola falai közé, hogy tiz hónapon át gyűjtsenek maguknak hasznos ismereteket, tudományt, Isten- és ember-szeretettel.

Tiz hónap sok idő a hanyagnak, de kevés a szorgalmasnak. Tiz hónap alatt sok szépet és hasznosat tanulhat az a kiben igyekezet van, de sok szépet és hasznosat hanyagolhat el az, a kiben nincs törekvés.

Mindenki saját magának tanul. A tudomány, az ismeretek oly tőkésje, melyet a világon semmi emberi hatalom el nem rabolhat tulajdonosától. A pénz, a vagyon mulandó, az ismeretek, a tudás marandó tőke, mely sokkal nagyobb szellemi és anyagi hasznot hoz tulajdonosának mint az uzorásnak tőkésje.

A tanulatlannak kezében még a pénznek és vagyonnak sincs olyan értéke, mint a milyen a a tanult ember kezében van, mert nem tudja azt úgy értékesíteni mint azaz ember, aki valamit tanult.

Igyekezzenek tehát ezen biztos tőkét megszerezni! Nem kerül sok fáradságra. Sokkal könnyebb azt megszerezni, mint azt sokan gondolják. De csak most könnyű ez, míg anyagi gondjaik nincsenek, míg szülőik gondoskodnak önről. Később már nem lesz módjukban ismereteket gyűjteni, ha kenyér után kell majd nézniük.

A „Muraköz” tárczája.

A szív.

Berzenyi:

A szív teremtve mért lett volna hát? ..
Ó tudja, Alkotónk, ki liljomnak
Adott szemérmes szendeséget és
Rózsának kábitó mámorerőt:
Mért teremté szívet is nekünk!
Nyíló virág a szív! de rózsá, mert
A míg mezők ártatlan liljoma
Enyész: a rózsá hervadás előtt
Virulva nyújtja nyájas illatát!

Hím:

A szív: a meny! — szerelme: égi üdv!
Boldogtalan ki ezt nem ismeri!
... Az édes njk! ... szerelmi süttogás!
... A lángolón hevítő szűzi csók!
... Pihegve habzó hóféhér kebel!
Barátom! im ezt mind nem ismered! —

Petőfi:

Csalatkozások! — a szív böles vezér!
S az Isten azt e vég' adá nekünk!
Leányt szeretni, minden zsarnokot
Gyűlölni és a nagy ösök tettein
Fellelkésülve védni a hazát! ..

Bálintffy Bálint.

Illemünk fekete szemüvegen nézve.

(Német után szabadon.)

Mi az illem? — Sok oly hibavalóság, mint a társadalom csak azért tart meg, mert különben nagyon kényelmes volna az ember élete, nem volna mibe botlani, mit a baleknak ügyetlenül minduntalan megsér-

Ápolják szorgalmasan a tanítók és tanárai által lelkükben vetett magot, hogy a tanév végével jó aratásuk legyen, hogy szellemi magtárunk sok tiszta búzával: sok szép ismeretekkel teljék meg! Bizzanak jó oktatóikban, mert a szigorú ügy, mint az elnéző (mindegyik a maga módja szerint) csakis az önök javát akarja.

Tanuljanak szorgalmasan, figyeljenek meg mindent, olvassanak, kuttassanak, gyűjtsenek; legyenek Istenfélők és becsületesek; tanulják magyar hazájukat már most is szeretni! Ezekhez kitartást, türelmet és egészséget kíván önöknek, a tanulók újév napján:

igaz barátjuk.

II.

A muraközi zugtanítók

(Av iskolai felügyelőségek figyelmébe.)

Két éve annak, hogy a muraközi népisiskolákra ama ismeretes képviselőházi felszólamlás következtében új korszak virult. A muraközi iskolákkal a kormány törödni kezd. Félállította a perlaki és stridói állami iskolákat, egyéb helyeken szervezendő állami iskolák érdekében pedig megtette az előintézkedéseket. A létező állami iskolák tagadhatatlan hasznos szolgálatokat tesznek a magyar állameszmének, és az emberiségnek, mert képzett és lelkes fiatal tanítók igyekeznek kötelességöknek eleget tenni.

A felekezeti iskolák is más képet kezdenek mutatni, a mióta itt-ott képzett erők is működnek azokban. A csáktornyai képezde is igyekszik megtenni a magáét de azért még nem mondhatjuk, hogy most már minden jól megy Muraközben. Még sok itt a tenni- és nagyon sok a helyre hozni való. Sok, nem képesített és magyarul megtanulni nem akaró tanító bizik a kormány közegeinek elnézésében és könyörületében.

teni; mit épen csak azért nem vett el művelt emberiségünk, mert nem volna mihez gyengébb nemünknek ápellálni, midőn unalmas csacsogásaikkal árasztják el csudalóik; mit csak azért becsül oly nagyra, mert e sok kicsiny semmi együttvéve egy nagy valami lét oka értesd a chronique scandaleuse, ez pedig a világ legpikánsabb legmulattatóbb ujsága.

Szegény ántipodánk! Ti ez élvezeteket nem izlettétek, de azért boldogoknak mondalak benneteket, mert e feket nem ismeritek, legalább vele magatokat nem kinozzátok!

Csudalatos dolog biz ez nagyon és complicált —! nem oly könnyű egy klakot, frakkot, midert, tornürt, párizsi módit még csak hírből sem ismerő embernek e chaoson keresztül vergődni, vagy plane magát bele is élni.

Oda csak ami leg-nagyasabb regiokig kiüveit elmenk emelkedhetik!

Mi tudjuk csak az illemet valódilig megtartani s méltányolni! A kit közületek annyira visz dicsvágya, hogy bennünket meglátogasson, úgy jár mint földitek, aki multkor mint köldött Angliában volt, illemünkben megbottlott és kinevettetés által lakott. De halljuk őt magát, hogy vélekedik esetéről:

Leghatalmasabb fejedelem, a világ urá é. i. t. . . Parancsodra Uram Angolországot, leghatalmasabb szomszédunk öslakát meglátogattam. Daczára, hogy valóságos indignációval fordulok el e halványképű emberektől és erkölcséiktől, kívánatodra jellemezni fogom őket.

De hol is kezdjem? Mindenütt egy- és ugyan azon tévedés! Az emberek itt döllyösek és fettuvalkodottak s kajának mint a patkány.

Bennünket durváknak és neyeletleneknek mondanak, mert úgy beszélünk, amint éreznük; önmagukat ellenben művelteknek és erkölcselieknek tartják, mert annyi hazugságot mondanak, ahány szót ejtenek. Persze mert itt mindenki saját archörében álarcot visel!

Nem látni ez arcokon egyebet hideg kifejezéstelenségnél és minél nagyobb ur valaki, minél magasabb erkölcsű, annál hidegebb.

Amint partra szállottam, egy élőkellő ember jött hozzám, ki mint mondá a sziget urától volt fogadtatásomra kiküldve. Elkezdte nagy előkészület után beszélni, elmondá mennyire sajnálja halvégzetemet, mely annyi vihartól hányatott meg a tengeren, s én majd sirva fakadtam e sok szép érzesen, nagyon meghatótt, miszerint valaki szerencsétlenségemben annyira részt vesz. Megköszöntem sziveségét és elindultunk a város felé. De alig mentünk egy-két lépezt lábam egy lán-

ilyenek mellé képzett segédtanítók alkalmazása tervezetett; de ez meg egyéb más szép terv is csak tervnek maradt. De erről a jelen alkalommal nem beszélek, mert sokkal égetőbb bajok orvoslását várjuk a kormány és az egyház közegeitől, t. i. Muraköz több községében a zugtanítás beszüntetését és a rendes iskolatanítás elkezdsét.

Itt beszéljenek a tények!

1) Podbrestben egy földmivelő mintegy 40 gyermeket tanít. Iskola nincs. A tanító díjazásáról nincs tudomásunk.

2) Orehovicza és Vullária községek a tanítót elkergetvén, 40 frtért fogadtak fel tanítót egy földmivelőt, aki egyszersmind a harangozó tisztét is viseli. Iskolaház van; mintegy 90 gyermek látogatja. E községnek Tompits apát 3—4000 forintot hagyományozott az iskolaalpra. Hol van a pénz, ki kezeli? — Ezt kérdezzük!

3) A gardinoveczi iskolában 200 forint fizetésért egy volt katona, most földmivelő és érvágó tanít mint egy 80 tanuló.

4) Domasineczen 150 gyermeket tanít egy volt katona, jelenleg földmivelő, 300 frt. fizetésért. Iskolaház van.

5) Novi-Marof, Kristanovecz és Szt.-Rókus, nemkülönb a Csáktornya tőszomszédságában fekvő Mihovlyán csemetéit egy borotváló és halottkém igyekszik tanítani az irva-olvasásra és egyéb szükséges és hasznos ismeretekre (?). Minden tanuló feje után kap évenként 2 forintot. Iskolaház nincs. A tanulók száma 80.

6) Miklavecz és Ferketineczen 100 gyermeket egy szücs mester tanít.

Az említett tanítók(?) a tanítókörnek nem tagjai, tanítógyűlésekre nem járnak, a tanítókkal nem érintkeznek: tehát a tanítók közzé nem is

czon, melyen a hajók voltak kikötve, megakadt s elessem. Most az én résztvevő fogadóm kíséretünkhöz fordulva elkezdett hangosan nevetni s ügyetlenségrol, ostobaságról kezdett beszélni.

Mily hazug egy ember, előbb majd sirt halvégzetemen s s most e semmiséget kinevetett.

Nemsokára egy embert mutattak be, aki értésemre adta, miszerint végtelenül szerencsésnek érezné magát, ha valamivel szolgálhatna. Mindenre késznek nyilatkozott, amire csak kérem,

En ki az egész dologban semmi rosszat nem sejtettem, azt felelém neki, hogyha már annyira szolgálni kíván, hát segítse szolgálóimnak pogyászomat a városba szállítani, ugyis alig bírják. S ő erre, képzeld csak Uram, szemembe nevetett, s gondolom, bolondnak nevezett, bár ezt nem értettem, mert egy előttem ismeretlen nyelven mondá, szolgálóimnak pedig megparancsolá, hogy segítse szolgálóimnak a pogyászt tovább szállítani. Ez ember mint mondák, egy más nagy ország követe, tehát ott sem különbek az emberek és erkölcsök!

Résztvevő, hazug fogadóm a város legszebb részén szállást fogadóm számomra. Lakásom ablakai egy piarczra engedtek kilátást. Itt alkalmam volt ez emberek egymás közötti közlekedését szemlélni. Itt láttam e népet való meztelenségében, mert ami kikötőnkben hatalmas fedénye őket garázdálkodni nem engedti, itt azonban szabadon gyakorolják ez istenverte mesterségüket. A piac reggeltől estig telve van emberekkel. Egész nap nem hallottam mást, mint esküdözni, perelni, káromkodni dühöngeni, kiabálni; nem láttam mást mint tászigálni, verekedni S ha végre a perben kifáradnak a veszekedő verekedő felek egymást szivesen köszöntve kezet fogtak, legkivált az egyik majd a földig hajladozott alázatosságból s úgy távoztak. — Ez itt kereskedés! Valóságosan úgy néz ki, mintha a nálunk a majmok lopás közben verekedni kezdenek. Hogy el ne is felejtsem, multkor egy embert mutattak be, kiről a közvélemény azt mondja, miszerint végtelenül nagy tudás, kivált az állatokról tud sokat beszélni, Azt állították róla, hogy addig jutott tanulásában, miszerint az ember a majomtól származott. Hát ehhez az agyafurtsághoz mit szólasz. — En azt állítom, hogy ez ember földieit tanulmányozta mert amint fentebb mondtam nagyon emlékeztek rájuk kivált kereskedéseiknél s szokásaikban.

Vagy 7 8 napig lehettem szálláson, belép gazdám s végtelen nyájas arcczal felker tekinteném házát úgy, mintha magamé volna, tegyek úgy mintha otthon volnék. Ezen nyilvánítás alapján szobán

számítják magukat és mégis nyilvánosan működnek. Pedig a törvény tiltja ezt! — Jól van ez így?!

A törvény által tiltott zúgírászkodásra és kuruzslásra maguk az ügyvédek és orvosok vigyáznak. A tiltott zugtanítás is csak úgy szüntethető be, ha maguk a tanítók hívják fel az illető körök figyelmét az ilyen állapotokra. Azért nagyon szeretjük, hogy e közlemény iniciatíveja tanítóktól jött. A fenn irt adatokat a környéken levő értelmesebb tanítók mondották tollamba, tehát hitelességükben megbízom.

Ha így állanak a dolgok Muraköz említett községeiben; azt kellene kérdeznem, hogy ki, vagy mi az oka ezen állapotoknak? De ezt ne kutassuk, hanem azonnal intézkedjünk! Mert ha e misériákon segítve nem lesz, ha halogatjuk a dolgot: 1 év alatt 540, 2 év alatt 1000-nél több, 5 év alatt 3—4000-nél több leendő magyar honpolgár marad a szellemi sötétségben. Így rontatik meg szellemi és testi ereje a rossz tanítástól vagy az alkalmatlan tan-helységtől. 11 népes község fog szellemileg hátramaradni és ennek következtében anyagilag tönkremenni.

Felhívjuk tehát Zalamegye kir. tanfelügyelőjét és az egyház megyei tanfelügyelőt sürgős intézkedésre! Kérünk állami iskolákat, ha a község maga nem képes rendes iskolát fenntartani. Kérünk hazafias állami iskolalátogatók kinevezését is, mert Muraköz területén eddig az állami iskolalátogatókról szó sincs, pedig nagyon elkelnének, mert Muraköz messze van Zala-Egerszegtől, de ugyan közel Horvátországhoz.

egyik falát kiakarám dönteni, amennyiben ez igen szűk volt s én a szabad tevegőt nagyon kedvelem. De alig vette ezt észre, mérgesen előmbé lép, dühösen rám rival, hogy, hogy mertem termet elrútítani, azonnal takarodjam házából.

Az enber, kihez ezután szálltam, még nyájasabb volt. „Egész házamat, mindene met tessék magáénak tekinteni s vele szabadon rendelkezni” mondá. Én ez ajánlatnak nagyon megörültem s egyikét azon szép képeknek kívántam nekéd küldeni, melyek mindig azt mutatják, a ki előtettek áll. Ilyen itt igen sok van kisebb nagyobb. Elhatározásomhoz képest mégis parancsoltam szolgáltnak, hogy egyet a falról vegyen le és csomagolja el. S ime, amint gazdám szándékomat észreveszi, még durvább lesz, az első börtönnel fenyeget, mint gonosz tolvajt, mert ugymond, megakartam lopni. Ez itt a vendégszeretet! megígérnek mindent s midőn az ember az ígéretet illetve az ajándékot elfogadja, mint gonosz tolvajt bezárással fenyegetik.

Egy napon valami előkelő urhoz hívtam meg ebédre. Ebéd után felhi gazdám, ha valami tetszik, parancsoljak, s kívánatomat azonnal teljesítendik. Ott állott egy rakodó asztal (kredencz) tetején egy pompás óra. Ez óra nagyon tetszett, felkértem tehát gazdám, hogy lenne szives azt nekem ajándékozni. Szerénte lennek, koldusnak neveztek s többé nem szóltak hozzám, itt tehát csak azért kérdik az emberektől, hogy tetszik-e valami neki; hogy szabadkozzék, mutassa mily szegény.

A királyhoz is eihívtam. Egész tömege az embereknél veszi körül, mint körülveszik az új királynéját szolgálói, a csillagok. Az alattvalók e tömege mind meghajolt előtte s kegyelmes, fölséges uralkodójának nevezte, háta megett meg minden tettét bírálat alá vetették s gáncsolták. Felfordult itt a világ, bolondok az emberek tökéletesen.

Ha beszélni hallanád őket, azt képzelnéd mind megannyi orvos, s egymásnak kölcsönösen betege. A legelső, amit, ha találkozol velök, kérdeznék, hogy aludtál, hogy érzed magadat. Még inkább nevetnél ha egy lakomájukon részt vehetnél. Felemelik borral poharaikat s azt mondják, isznak, hogy egészséges légy; de már másik perczen annyit erőtetnek ivásra, miszerint meg kell betegedned. Ez az europiaiak híres konzekvenciája. „Ittak uram már egészségéért, maguk hasznára.” Ittak azért is, hogy mindenható Úr egészséges légy, de én már erős testalkatodtól s józan élettől sokkal többet várok, mind e kuruzslók beszédétől.

Én már halálig unom ez emberek dőre szokásait, s mitsem kívánok inkább, mint tőlük szabadulva, hozzád visszatérni, mikor is az europiaiak még egyéb balgaságáról sokat fogok mesélni.

Hij vissza, tedd meg-e kegyet legalázato-b szolgáddal — — — — —

Tessék la! Itt van! Ilyenek a mi szokásaink a természet gyermekének természetes esze előtt.

BLAUHORN MÁRK.

Mi ujság Muraközben?

— **Szt. István napján** a csáktornyai plebániatemplomban a 11 órakor szokott megtartani isteni tisztelet előtt lelkes és hazafias egyházi szónoklatot tartott nt. Plander Ednard helybeli hitelemző ur. A fiatal még csak egy pár hónap előtt felszentelt áldozár, már a sz. beszéd elején csengő hangjával a nagyszámu magyar közönség figyelmét magára vonja. S közönségünknek e figyelme a lehető legmagasabb fokot éri el a sz. beszéd tárgyalásában, melyben a szónok valódi retorikai képességgel tünteti fel a királyi szentet mint az égnek ragyogó csillagát. Magasztos erényei között különösen kiemei a magyar apostolnak kitünő hazaszeretetét, miáltal a közönséget is a hazaszeretetre buzditja, mert csakis így leszünk — úgy mond — nagy nemzet, ha sz. István példáján mint erős alapkővön tovább építünk, alkotunk, a mint a költő mondja: hass, alkoss, gyarapíts és a haza fényre derül; legyen úgy mint régen volt s akkrr joggal remélhetjük, hogy beteljesednek a Nagy Magyarának ama szavai: „Magyarország ismét lesz.”

— **Mult hó 24-én** a csáktornyai önkéntes tűzoltóság nagy diszgyakorlatot tartott. A mázsási gyakorlatok létrákon és köteleken nagyon jól végeztek. Még jobban sikerültek a fecskendezési gyakorlatok. A tűz signalizálása után alig 8 perczel már hatalmas vizsugarak lövelltek a Todor- és Grész-féle házakról körösköré. Különösen itt lehetett észlelni a furt kutatnak czélszerűségét s valóban kívánatos volna azoknak szaporítása. A gyakorlatok véget érvén, Ziegler Kálmán kir. jegyző ur, mint a tűzoltóság elnöke, rövid, velős szavakban tolmácsolta a közönségnek, valamint saját, teljes meglepődését. A tűzoltók szétoszolva, este a Szeivert-féle kertben megjelentek. Társas multság, zenével és tűzjátékkal kapcsolatban rendeztetett, melyen a csáktornyai polgárság nagyszámmal volt képviselve.

— **A csáktornyai magyar nyelvi pótanfolyam** aug. 23-án befejeztetett. Dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanfelügyelő elnöklettel tartott meg a befejező vizsgálat. A horvát iskolákban működő és magyarul nem jól beszélő tanítók elég ügyesen tanítottak magyarul a beszédértelem-gyakorlatok anyagából. Ha otthon is gyakorolják magukat a magyar beszédben, akkor bizonyára meg lesz a pótanfolyamon szerzett alapnak a haszna. A pótanfolyamot a kir. tanfelügyelő lelkes szavakkal zárta be. Köszönetet mondott a pótanfolyam vezetőinek odaadó működésükért és a hallgatók által énekeltek magyar „Hymnus” hangjai után figyelmeztette a hallgatóságot, hogy vésődjének szívökbe az énekelte dal szent szavai, törekedjenek apostalai lenni a magyar nyelvnek, legyenek hű polgárai és lelkes munkásai a hazának! Adja Isten, hogy úgy legyen, a kir. tanfelügyelő meglepődtetett néhány tanúgy barátot, 24-én pedig Perlakra távozott.

— **Állami népiskolák** állítanak fel Rác-Kanizsán, Zselezmagórán és Stanetinecen. A perlaki áll. iskola pedig 1 fiu- és 1 leány osztállyal folytatolagosan kibővítették. A tanítói és tanítónői kinevezetések tárgyában a felterjesztések a ministeriumhoz már megtétettek.

— **Egy furtangos család.** Mint Stridoról írják m. hó 17-én hozott egy földmivelő a (stridói) helybeli kereskedőhöz 50 kr. árara való tojást, a kereskedő megvette azokat és ki is fizette neki. Rövid idő múlva jön a kereskedő leánya megnézi a tojásokat és ezeket nagyon gyanusnak találja; eltöri az egyiket és lám mit talál benne: tiszta homokot, most a másikat eltöri, abban is ugyanaz volt, nemkülönben a többiben. A suhancz a stridói kerületből való, egy kis lyukon keresztül kiszopta a tojás belsejét és azt homokkal ismét tele töltötte.

— **Meghívó.** A nagy kanizsai „Kisdednevelő Egyesület” részéről 1884. évi szeptember 7-én, vasárnap délután 3 órakor nádor-utcai saját helyiségében a választmányának f. évi július 1-én tartott ülése határozatából rendkívüli közgyűlés tartatik, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívattak. Tárgysorozat: a) élépett választmányi taak helyett új választás. b) A f. évi apr. 27-iki közgyűlésről elhalasztott magyar-utca-ovoda-ügyének kérdése. c) Módosított alapszabályok tárgyalása. d) Netáni indítványok. Nagy-Kanizsa, aug. 22. 1884. Plihal Ferenczné egyesületi elnök.

— **„A betű a levélpapíron nem fontos.”** A napokban a helybeli papirkereskedésben két fiatal hölgy levélpapírt venni óhajtván a kereskedő kérdi tőlük: „Milyen levélpapírt méltóztatik parancsolni,” és ezzel egy kéznél levő betűs levél papírost mutat elő. A betűs levélpapíros meglepett az egyik hölgynek és annak megvételére mindjárt hajlandó is volt. A kereskedő azon kérdésére, hogy megfelel e épen ezen betű, a bájós hölgy azt válaszolta: „Jó lesz ez a betű is, hiszen a betű úgy sem fontos.”

— **Mai számunkhoz** csász. kir. udvari puska-műves, Kirner J. (az olasz kir. ő felségének udvari szállítója) ábrás árjegyzéke van mellékelve, melyre felkérjük a t. olvasók figyelmét.

— **Mult hó 27-én** a Ternava patak sok esőzések következtében annyira megdagadt, hogy a mellette levő uraság réteit elöntötte, minek következtében a réten fekvő szénát árasztotta el.

— **Földrengés** volt e hó 16-án Romában, Frascatiban és Albanóban, tompa moraj kíséretében két rázkodás volt; a lakosságot nagy rémület lepte meg, de kár semmi nem történt.

— **Beiratások** a csáktornyai elemi és polgári iskolába m. hó 30. kezdődtek és e hó 3-ig tartanak.

† **Halálozás.** Lapunk zárta előtt vettük a gyászhirot, hogy Krasovecz Jánosné szül. Kiss Anna hosszas szenvedés után ma reggel (31-én) 4 órakor élete 66 évében elhunyt. Béke lengjen porai felett.

Vegyes hírek.

— **Királyunk Aradon.** Ő Felsége e hó 29-én reggel érkezett Aradra. Már az első hajnali órákban átlathatatlan nép tömeg hemzseget az utcákon, a vasúti ut mindkét oldalán végtelen sorban álltak zászlóval a tűzoltó, hadastyan és sok más egyetek s egyesületek; négy órakor érkezett az indóházba a város képviselősege, továbbá Szapary Pénzügyminister gyönyörű díszben, Jekelfalussy honvéd egyen ruhában, Tabajdi és Ormos főispánok, Metiánu püspök és még számos főúr s magasrangú hivatalnok. Az udvari vonat Tolnai igazgató vezetése alatt pont 5 órakor viharos éljenzések között érkezett a csarnokba. Ő Felségét ki magyar tábornoki egyenruhát viselt, legelőször Szapary üdvözölte, kinek Ő Felsége kezét nyújtá, ezután Szalacz polgármester a város polgársága nevében rövid beszédben üdvözölte, Ő Felségét. A király erős hangon megköszönte a szívélyes fogadtatást. Azután következett a bevonulás a városba, mely gyönyörűbbnek nem is gondolható mint ez volt. Ő Felsége mindenütt a legkelkesebb ovatiókban részesült, a városból lépcsőzetesen Arad város szépei várták, kik virágcsokrokat szórtak elébe, Ő felsége észrevehetőleg meghatótt hangon következő szavakat intézte a hölgyekhez: „Köszönöm, hogy oly kegyesek voltak oly korán eljönni,” ezután bevonult lakosztályába.

— **Párisból írják.** Mult hó 9-én egy hosszú szivar alakú csavarral és kormányval ellátott léghajó szállt fel, melyet egy kívülről nem látható erős gép mozgat. A léghajó Meudonban a hadügyministerium felügyelete alatt álló léghajó osztályban épült. A látvány gyönyörű volt. A léghajó kelet felé vette irányát: eleinte, lassan, de azután gyorsabban és végre erősen vágatató lö sebességével halad. A léghajó azután a kormány segítségével gőzhajó módjára megtordult és Bicetre és Villacombly irányában haladt. Nemsokára ismét megfordult és pontosan visszatért kiindulása helyére. Az egész ut 25 percig tartott és oly biztosan és szabályszerűen folyt le, hogy a jelen voltakát bámulatra ragadta. Krebs Arthur és Renárd századosokat mint föltalálókat élen üdvözölték.

— **A merész uszó nő.** Mint a „Times” írja, Miss Bekwirth ismert uszóművésznő augusztus hó második felében a calaisi csatornát átszta Miss Beckwirth az első nő, ki ezen már több férfi által megtett toura vállalkozik. — Az uszási sport különben nálunk is nagyban fejlődik a hölgyek között. Különös bátorságot és lélekjelenetett fejtett ki multkor Kopcsay Jánosné urhölgy Szakoleczán ki a morva folyó legveszélyesebb örvényéből mentett ki egy fiatal embert.

— **A hazai fürdők látogatottsága** az utóbbi években jelentékenyen emelkedett; egy statisztikai kimutatás szerint ugyanis 1877-ben 25,442 vendég volt a magyar fürdőkben. 1878-ban 21 8 8 1879-ben 25,335 és 1880-ban már 34.892.

— **A szépek albumába,** mely az orsz. kiállításra készül, már többen lefényképeztették magukat Ellinger fényképezési termében.

— **„Wanderbilt pénzboltja,”** melybe Londonban utazása előtt körülbelül száz millió dollárt birtonságha helyezett, a világ egyike a legbiztosabb kincstárának, kívülről nézve nem mutat valami különöset, a tár egy sziklába van rekesztve, a felső része egy 5 láb erős előfából, 3 láb hátsó és oldalfából áll, az anyag a legjobb téglából, barnakőbevonattal van készítve, az oszlopok, gerendák, mennyezet és padozat vasból és márványból készültek, Az egész épületben fa általában nem használtatott. A tulajdonképeni bol 36 láb széles és 41 láb mély. A négy ajtó, mely abba vezet egvenként 8200 klgros, melyek ugyancsak utólr hetetlen mesterművek. A bolt melybe az amerikai Krözus kincseit elhelyezte, ab olute tolvaj tűz- és vízmentes.

Felelős szerkesztő Margitai Jánosf.

Nyiltér. *)

A ki több évig, bámulatos eredménynyel használt egy gyógyssert Brandt Richard urhoz Zürichben. Közel 60 éves ember létemre, mintegy 4 év óta használok az ön svájci labdacsait s mondhatom csodálatos eredménynyel. Székrekedés, puffadás sennek folytán nehéz lézés, s vértorlás, a mely bajokkal már hoszu éveken át küzködtem s melvektőt minden orvosi szer alkalmazása daczára sem szabadulhattam meg, az ön svájci labdacsai által gyökeresen elenyésztek. A labdacsok bevétele soha se okozott legkisebb nehézséget sem; hatásuk mindig biztos s utána mintegy újja születve érzi magát az ember. Most oly egészséges vagyok mint a hal a vízben, mint a madár a levegőben — s nem győzöm dicsoitni érte az ön tudományát, mely valódi áldás az emberiségre nézve. Mély tisztelettel, Semler Adolf Stadscherhofban, Meran mellett (Tiro), 1884. jan. 8. — Brandt R. gyógyssertész svájci labdacsai egy dobozzal 70 krért a magyarországi gyógyszerárakban kaphatók.

*) E rovat alatt közöltékért felelőséget nem vállal a Szerk.

„MEDJIMURJE“

izlazi svaki mesec trikrat:
1-ga, 10-ga, 20-ga.

Cena mu je:

Na celo leto 3 frt. — kr.
Na pol leta 1 frt. 50 kr.
Na četvert leta 75 kr.

MEDJIMURJE

(MURAKÖZ)

NOVINE ZA MEDJIMURSKI PUK.

Sva pisma i posiljke naj
se po-ijaju
„Uredničtvu Medjimurja.“Izdateljstvo:
FISCHEL FILIPOVA
knjižara vu Čakovcu.

Nemarnost vu odhranjivanju dece.

Veliju nekoji roditelji, miajući decu: »Kaj bi se mi za nju tak rano brinuli; zato su škole. Kad bude sedmo ljeto navršilo, damo ga naučitelju, naj ga on teše i premlati!« To nevalja. Kak god moraš na isto živinče, dapače na vsako drēvce paziti, da ti dobro i lēpo zraste, tak isto, dapače vno go više treba ti paziti, da se dca vu prvih ljetih svojega življenja nepokvare. Ne-koj veliko vučeni človek rekel je pred više ljetni ovak: Deca su kakti vojsk; kamgod s prstom pretisneš, pozna se utisek. Kak goder moreš od vojska vsačesa napraviti, tak isto od deteta, a naši ljudi veliju vezda; lahko je mlado drēvo izrav-
nati i prignuti, ali prigni ti staro!

Vu našem narodu vidimo decu višeput vu najvećšem neredu.

Boso, gologlavo i vu razdrapanoj rubački skače jedno po mlakah, drugo mēsi kruh od blata, tretje se igra s ognjem, četvrto nosi teške sekire, oštre nože itd. prez da mu tko nepristo-
tojne i pogibeljne takove stvari bi prepovedal. Otec se smēje, kada dēte materu nepristojnu rēč veli, a gda kupicu vina ali žganice spije, gladi ga po glavi, veleć: Naš Miškec bude borme ju-nak na glasu! Ako dojde suseda dēte tužit, da se grdo i mrzko ponaša, da starešem odgovarja, da bije koga, da kvar dēla. — eh — kaj zato, takva su deca, pak kaj jim hoćemo? A poleg vsega toga ima pak takvih roditelov, koji grde pelde vu svojem vsagdašnjem življenju davaju svojoj deci, a deca pak pazljivo glediju i paze vsaki pogled svojega oca i matere, a kak nebi na druge poglaviteše stvari pazili?! Vsi smo više na zlo, nego pak na dobro nagnjeni. Ako

otec gdē malo odviše pije, pak ako je oštre na-ture, gda dimo dojde, onda larma i psuje vse i vsakoga vu nazočnosti svoje dece, verujte, da jeden večer pokvari dēte za više ljet. Nekoji dapače vodiju svoju decu sobom vu krēmu, pak dok se otec nasladjuje vinom, dēte si tu pobere vu glavu puno zloćestih navadah, kojih se potli nigdar više odevčiti nemre.

Veliki posel bi si zavdal, kada bi hotel na-šim roditeljem vse pripovēdati, kak moraju s decom baratati, dok su pri njih doma. Samo budem ipak nekaj na kratko njim rekel: Ne-puščaj dēte nigdar izpred očih, vsaku zlu na-vadu, koju vu detetu opaziš, taki s početka za-teri, a to probaj najpredi s lēpom rēčjum a potli i oštro. Šibu naj šparati, nego ju hasnuj, gda opomenki nehasne. Pazi, da se nigdar iz tvojih vust bezbožna i mrzka rēč pred decom nečuje, a osobito se čuval, da deca tvoje zlo-česte navade neopaze, koje morti imaš. Pred de-tetom naj te bude tak sram kak pred najveć-šim poglavarom!

Samo iz dobro odhranjenoga deteta more kesneše naučitelj vu školi napraviti človeka, kakov treba, da bude. Dom i škola moraju biti navēk na vuzko spojeni. Kada pak neznaš, kaj imaš činiti, da izkoreniš koju zlu falingu iz svojega deteta, potruđi se k-učitelju ili k pleba-nušu; ovi dva ti budu za segurno dali navuk i naputek, skojim budeš postigel cilj.

Kaj je postalo iz dece, zanemarene doma, mogel bi človek vno go toga pripovēdati! nu kakve su više puti zle posledice za decu i zlo-česta navada oca ili matere, i kakovu neiz-

mernu žalost more ona roditeljem zrokovati, vi-deli budete iz ove istinske pripovesti:

Pred nekoliko ljetmi, nesel je krojač zgo-tovljenu opravu vu jedno selo. Predi, nek je s doma otišel, rekla mu je njegova brižljiva žena: Matiaš, vezda je lēpo vrēme, vzemi našu Janicu sobom! Dobra žena poznala je svojega muža, da se z vincem nemre tak lahko reziti, pak je znala i to, da ga Janica višeput pri takvoj pri-
liki opomene na »mamu i dom.« Ovi dva išli su onda črez polje i senokoše, prēk dvē vure daljčine. Kad su došli vu selo, predal je kro-jač opravu i prijel je zaslužene peneze. Truden od dalekoga puta, pomislil je vu sebi: Prav bi mi se jedna kupica vina prilegla, pak bi i Ja-nici išel vtek kruh i meso. Korači s Janicom vu krēmu, zove vina — popije, zove, pije — i pozabi, da mora dimo iti. Janica ga višeput opomenula, kaj bi dimo išli, ali joj je vsaki put otec odgovoril: taki, — čekaj, čerčica, samo još malo! I taj »malo« i opet »malo« zavlekel se do noći. Komaj vu črnem mraku ostavil je Matiaš s težkim srcem nesrečnu »krēmu« pak se odputil s kčerčicom proti domu. Zevrelo mu se vince vu glavi, a on se podikavajuć niti nē ogledal nazad, jeli Janica za njim ide. Sirotica se od oca zgubila.

Za nekoliko vur došel je blizu doma. Istom vezda se zastavil, i čekal je Janicu, ali nje nēga, ter nēga. Išel je dosta dalko nazad, zove, više ali Janice nēga. Došel je prez nje dimo. Brižljiva mati ga najenput zapitala: Gdē ti je Janica? »Morala je negde vu selu ostati, došla bu već za menom« — odgovoril je na kratko otec. Otišla je mati vu selo, zalukne vu vsaku hižu, ali od Janice nije nišče nikaj znal.

Nekaj za zabavu.

Moja zvezda.

Spopēval A. Dratkovečki.

Zvezda drobna, zvezda mala,
Kak mi lēpo gori sjaš,
Nigdar nēsi ti poznala
Srce mēga tužni glas!
Da bi ga ti zvezda znala,
Segurno bi pomrčala.

Kmica zemlju vre pokriva
A ti glediš još vu dol;
Ah ti vendar znaš jedina,
Srca mēga žuhku bol!
Ali neznaš — da bi znala,
Ti tak nebi lēpo sjala.

Gusta megla nebo je obstrla: —
Temni oblak zvezdicu je skrtil,
Zvezda moja se je izgubila, . .
Gidē si poveć zvezda vezda ti?
„Bol sem ti srca opazila
Za oblak svē sem lice skrila.“

Sarajevo.

Sarajevo je vu Bosni glavni grad. Vredno je da se i mi Medjimurci upoznamo sa Sarajevom. Prvo se je jako malo znalo od Bosne, nego od onoga vremena, kak je ova zemlja po milostivnomu našem kralju Fe-rencu Jožefu I. okupirana (zauzeta) bila sve se više i više ljudi za Bosnu zanimaju. Vezda se već lahko dojde od Broda na Savi-vu Sarajevo željeznicom vu dvejuh dnevih Željeznica, koja je prvo samo do Zenice išla ide od leta 1882, čisto do Sarajeva, ter se vija kakti zmija najpredi po plodnom Posavju, a onda pak brežnatom okolicom do znamenitoga mesta Drvente. Od Drvente ide dalje po lēpoj dolini vode Bosne zvane poleg Doboja i Maglaja nam već poznatih mēstih iz početka okupiranja! od kojih osobito ovo zadnje s žalostjum se spominja, ar onde naši vitežki husari žuhko

smt za domovinu podnesli jesu, tak dojde vu Vranduk, gde su strašno visoke gore tak jako stisnule korito vode Bosne, da su kolnu i željezničku cestu morali kroz visoke pećine preseći. Pod večer dojde se vu Ze-nicu, gde se prespi. V jutro ide se na pošarskih ko-lih dale (vezda dakak već po železnici) prek tako zvane Vetne planine i Bu-ovače i dojde se do polne vu Kiseljak, gde ima dobre kisele vode takve kak je naša jannička. Za pol tri vure stigne se vu Blažuj, za kojim je lēpa plodna i široka ravnica „Sarajevsko polje“ zvana. I s ovoga mesta prelēpi je izgled. Desno tak rekuć nad glavom nam visi strma planina (visoka 1300 metrov) iz koje nekoliko jezer koračajov od ceste silnim šumom voda Bosna šumi, nu sad već ne kakti potok, već kakti gotova rēka. Ne daleko od zviranjka Bosne nahadja se topla lidže zvana kupelj, koja je spodobna znamenitoj i ljekovitoj karlovarskoj (Karlove vari; Karls-bad n Českoj) vodi. Hitimo vezda pogled iz gorispomenutoga Blažuja proti izhodu sunca videli budemo na obronku planine Trebević zvane, na lēvi obali vode Miljacke isto tak na obronku brega Grlića i pod njim na desni obali Miljacke. Sarajevo s vnoгим visokimi munarami i džamijami (t j. muhamedanskimi bogomoljama i cirkvami.) Nad ovimi klisurami vodi na lēvi obali Miljacke put vu Novi Pazar na desni pak obali put vu Rogaticu. Sarajevo se po tom prestire vu gliboki dolini vode Miljacke delomice po severni strani visoke Trebević-planine, i strih je stran zaprto ter samo na zahodu sunca doina se Miljacke odpira i prehadja vu lēpu ravnica Sarajevsko polje zvano, kojim poljem teče kak smo već gori rekli obilua rēka Bosna. Naj-lepsi pogled na Sarajevo je iz tvrdjave (festunga) od izhoda sunca. Sarajevo ima po popisu od 1879 leta 21.377 stanovnikov od kojih ima po veri 14.849 muhamedanske vere 3.747 grčko-iztočne (vlaške) vere, 698 katolikov i 2.077 židovov, kojih broj se je sigurno od onoga vremena jako pomejšal od kak je tam sto-lica nadbiškupska, ar vno go njih iz vere muhame-danske (turske) a i židovske na našu veru je prešlo. Ov popis akoprem čisto neodgovarja broju vezdaš njega stanovništva, kajti vno gi bojeći se popisa izselili se jesu, koji kasnije opet nazad došli su. More se anda vzeti da Sarajevo ima 30-32 jezere stanovnikov Hiž ima vu Sarajevu 6110. Vu Sarajevu kakti glavnom gradu Bosne najvećše zemeljske i cirkvene oblasti se nahadjaju. Vu njemu je stolica glavara zemlje, koj je sada asutrijanski general, zemeljska vlada i najviši sud; zatim stolica katoličkoga nadbiš kupa zatim opet sto-lica metropolitne grčko-iztočne (vlaške) cirkve. Med cirk-vami najljepša je cirkva grčko-iztočna s visokim tur-nom i pet visokih kupul koje su bakron (kufron) pok-rite. Ova se je cirkva 12 let zidala, kajti su njim Turčini višeput već gotove zide porušili.

Katolička cirkva, koja je dosta lēpa bila, izgorēla je pred 6 lēt s kup s novozidanim školom. Za gradje-nje nove katoličke cirkve prineski se po celom or-sagu sakupljaju i nadamo, da se bude nastojanjem vrednoga nadbiškupa bosanskoga Jožefa ne za dugo lēpa nadbiškupska cirkva podigla: za toga se služba božja vu prikladnoj jednoj hiži obavlja. Med džami-
jami (turskimi cirkvami) najljepše su Uzrefbegova i Careva s visokimi munarami (turni) odkud hodza (turski pop) muhamedance na klanjanje zove.

Muhamedanskih narodnih škol vu kojih se osim korana (turskoga sv. pisma) na pamet i nekaj turski čitati i pisati nikaj drugo nevući ima 50 na broju. Osim toga je vu Sarajevu c. kr. odgovilišće vu kojem se vućeniki pripravljaju za kadetsku školu kak i vlaška srska gimnazija (dijačka škola) s 4-emi razredi. Iz da-leka se Sarajevo lēpo vidi, nu čisto drugač je kad se nutri dođe. Vuzke blatne vulice vu koje su hiže s zadnjom stranom obrnjene jako su stranjskim neugodne. Glavnih vulice je 5: Čemaluša Ferhadija, vulica Ferena Jožefa, Teresija i Careva vulica. Sarajevo ima zemelj-sku svoju knjigotiskarnicu i tri lēpe apoteke. Pijac s 500 štacunov i bazar (trg) s 200 štacunov. Na koliko i jesu hiže vu Sarajevo izvana nečiste, na toliko su opet iznutra čiste, i akoprem bez pohištva to itak bogato nakinčene s takozvanimi čilimi (sagovi, tepihi.) Avlija (dvorišća) su s mramorom kamenom popodjene tu je jeden zdenec (bunar) i nasadjenih murvih i drugih sadov i crveta obilno. Zlameniteše hiže jesu: Konak na 2 štoke, vu kojem stanuje glavar zemlje i general-komanda; Kasarna na 3 štoke vu koju čela, pukovnija soldatov stane; tašlihan stanje s bazarom na 4 vugle; s'ari bazar s 8-memi kupulami (nizki široki turni). Bolnica (špital) za soldate, koja je izvan grada i jedna gradjanska bolnica. Hanova (krēma za seljake); kavana, banje (kupelji) i vuoge druge hiže. Stanovniki Sarajeva haviju se panajveć s trgovinom, ali osim toga i s meštrijami na veliko kak na priliku s kožarstvom (timarijom), krznarstvom, sedlarstvom a naročito opan-čarstvom. Ima tu zlamenitih kovačov, kujundžiov (zla-tarov) i nožarov, koji su dosta na glasu, ar handžare i nože lēpo srebrom i zlatom kititi znadu. Dar kojega je Sarajevo darovalo Njez. Visosti princessi jedaće spravae (Esszeug) vu vrednosti od 1200 frt. napravil je jeden domači nožar.

Žene se baviju većinom pletenjem vunelih čarapa (štonfih), obšivavanjem zlatom i svilom, tkanjem platna, sukna i čilimov.

Jeden Medjimurec od Sarajeva.

